

Ahogy lesz, úgy lesz...

Megemlékezés az 1956-os forradalom 65. évfordulójáról

BEETHOVEN: EGMONT NYITÁNY

KÁNYÁDI SÁNDOR: NAPLÓTÖREDÉK

NARRÁCIÓ, SZÖVEG

Kányádi Sándor 1956. október 25-én született Naplótöredék című verse után még 10 napig tartott a forradalom. A háború utáni rend urai őrizték a rendet, őrei – sok tankkal – uralták a helyzetet. A nyugati határra később jutott figyelem, aki nem várt sokat, el tudott menni. Sok honfitársunknak kellett úgy döntenie, vagy döntött úgy, hogy külföldön folytatja életét. A forradalmat követő nagy emigrációs hullámban, 1957. tavaszáig csaknem 200 ezer ember hagyta el Magyarországot.

A legtöbb ember először a szomszédos Ausztriába ment, majd onnan tovább nyugatra. Az ENSZ Menekültügyi Alap közvetítésével kivándorolt magyarok 1956 és 1958 között összesen 35 államban telepedtek le. A nyugat alapvető szimpátiát táplált a menekültek iránt, akik a hidegháborús ellenség karmaiból jöttek.

A magyarok a célországok számára ideális menekültnek számítottak, hiszen Európában civilizálódtak, európai kultúrával, nagyrészt keresztény vallással. Zömük életerős, egészséges, valamilyen szakmával rendelkező fiatal férfi volt, akik szinte azonnal munkába tudtak állni bárhol, ha lehetőséget kaptak rá. Összességében a 200 ezres létszám sem volt túl nagy, nemzetközi szinten – magyar szinten túl nagy volt, a létszám és a veszteség is...

Néhány ország megpróbálta „kiválogatni” a legképzettebb menekülteket. Máshol komoly kikérdezéseknek vetették alá őket, mert félték, hogy kommunista ügynökök is érkeznek a kivándorlókkal. Előfordult, hogy a kormányok saját népszerűségük növelésére használták a menekültek támogatását, aztán amikor a közvélemény már kevésbé foglalkozott a témával, csökkentették az adományokat, mert már nem volt akkora politikai haszna.

Az országot elhagyó emberek körében népszerűvé vált egy 1956-os film betétdala, a Que sera sera. A dalt sok nyelven, magyarul is feldolgozták. de a forradalom után sokáig nem lehetett nyilvánosan előadni.

Az osztrák, német és amerikai menekülttáborokban több száz interjút vettek fel különböző korú, foglalkozású és társadalmi státuszú magyar menekülttel. A sok tízezer válasz közül íme néhány gondolat a friss emlékekről.

9 éves iskoláslány Sopronból – 1957. augusztus, Stamford, Connecticut

- Meg tudod mondani, hogy a magyarok igazából miért kezdték el a forradalmat?
- Szerintem, mert sok kommunista van Magyarországon, és a kommunisták uralni akarták Magyarországot. Tudja, a kommunisták soha nem mennek templomba és üldözik a többi embert, szóval azt hiszem, ez volt az ok.
- Hogyan vetted észre, hogy kitört a forradalom?
- Ja, a rádió bementa, hogy nem kell iskolába mennünk. Csak otthon maradtuk és játszottunk. Tudja, mindenki kitette a magyar zászlót. Nekünk nem volt otthon, de megcsináltuk régi piros, fehér és zöld ruhákból. Apa talált egy nagy botot, egyik fele kicsit vastag volt, de a másik fele hegyes volt, így megtette. Rászögeztük a zászlót, és kitettük a padlásszoba ablakába.

12 éves iskolásfiú Paksról – 1957. július, Darien, Connecticut

- Meg tudod mondani, hogy a magyarok igazából miért kezdték el a forradalmat?
- Hát, azt hiszem így volt. Az emberek úgy látták, hogy az élet nem volt jó, csak rossz. Aztán az idősebb emberek is ezt mondták azoknak, akik nem látták a régi szép időket, így mindenki azt gondolta, hogy az élet egyszerűen elviselhetetlen és jobb lenne egy forradalmat kezdeni, hogy változás legyen. Ezt gondolom, senki nem mondta nekem.
- Mondd meg nekem, mi tette rád a legnagyobb benyomást a forradalomban?
- Szerintem nagyon nagylelkű dolog volt a paksi emberektől, hogy rengeteg élelmet küldtek Budapestre a szabadságharcosoknak és a város lakosságának.

22 éves egyetemi hallgató Zala megyéből – 1956. június, München

- Mi robbantotta ki a forradalmat?
- A forradalmat nem az írók és az egyetemi hallgatók agitációja indította, bolondság lenne ezt mondani. A rendszer volt az, ami a forradalmat előidézte: nem engedte, hogy az emberek normálisan éljenek, normális emberi lényként.
- Mikor kezdődött az egész?
- A forradalom akkor kezdődött, amikor Rákosi hatalomra került. 1945-ben szabad választások voltak, és Magyarország nem akart kommunista kormányt. A kommunisták csak 17%-ot értek el a csaló választási praktikák ellenére. Aztán

jött a Rákosi szalámi-taktika, hogy megszabaduljanak a párton belüli és kívüli ellenfelektől.

36 éves pincérnő Budapestről – 1957. május, New York

- A forradalom előtt számított arra, hogy valami történik?
- Amikor a poznani munkásfelkelésről olvastam, azt mondtam magamban, ennek biztosan lesz hatása Magyarországon. Valaminek kellett történnie. Azt gondoltam, hogy a kommunisták által tett engedmények a rezsim bukásához vezetnek. Arra azonban egyáltalán nem számítottam, hogy véres forradalom tör ki.
- Volt valami cikk, vers, előadás ami hatással volt önre?
- Csak egy dal, a „Jegenyefák nem nőnek az égig” jutott eszembe: soha nem tudtam elhinni, hogy egy megfélemlítésen és leigázáson alapuló rendszer fennmaradhat.

44 éves gyógyszervegyész Szombathelyről – 1957. szeptember, New York

- Mit csináltak a munkahelyen október 23-án?
- Izgatottak voltunk, senki nem dolgozott, csak ültünk az asztalok körül és a helyzetről beszélgettünk. Egy másik vegyész kolléganőm azt mondta, hogy ebből a nyugtalanságból forradalom fog kitörni. A férje azt mondta neki, hogy akkora az elégedetlenség, hogy ez fog történni. Én azt mondtam, hogy diktatúrában nincs olyan dolog, hogy forradalom. Legalábbis nagyon rövid idő alatt elfojtanák.

56 éves író Budapestről – 1957. július, London

- Már külföldön volt, miért ment haza 1949-ben?
- Szociáldemokrataként tisztában voltam ennek veszélyeivel a szociáldemokrata párt likvidálása után. Egy korábbi barátom, MKP-s miniszter figyelmeztetett: aki külföldre ment az áruló, akik hazajön az kém. Végül két ok miatt mentem haza. Egyrészt azt gondoltam, kapcsolataimmal tudok segíteni néhány bajba jutott barátomnak. Másrészt édesapám beteg volt, találkozni akartam vele. Aztán megint itt vagyok...

Jobb élete lett a kivándorlóknak? Megérte? Milyen volt szembenézni a honvággyal, az itt maradottak egy részének rosszállásával, a hazatérés lehetőségének hiányával, azzal a lelkiismeret-furdalással, hogy itthon maradt ismerőseiket gyanúsítják? Vagy jobb lett volna itthon maradni az enyhülő diktatúrában a családtagokkal, barátokkal? Lehetett volna-e itthon maradni bizonyos fokú forradalmi részvétel mellett?

Mi volt a jó döntés? Nem tudjuk, mindenkinek más. Egy dolog azonban biztos, egy dolog közös a kivándorlóknak és az itthon maradottakban: élni akartak, szabadon, csak úgy átlagosan, normálisan, boldogan. Nem róhatjuk fel senkinek, hogy jól vagy rosszul döntött. Tetteivel, döntéseivel mindenkinek magának kell elszámolnia. Ha előbb nem, utóbb.

KONCZ ZSUZSA: A KÁRPÁTHYÉK LÁNYA

A megemlékezés készítésében részt vettek:

Bálizs Izabel, Regenyei Balázs, Szabó Dániel Gyula 9.a, Paska Péter 9.b, Dezső Júlia, Dóczi Eszter, Hetesi Regina, Ternóczy Réka 11.b osztályos tanulók, Pfeifer Patrik rendszergazda, Bogáthy Gábor, Istantsuly Júlia, Nagyné Halla Judit, Pápai László, Dr. Pethő Ildikó, Rozina Gábor, Szabó Klaudia, Sziklai Anett Gabriella, Szili Zoltán, Varga Bálint tanárok

Felhasznált források

1. https://foter.ro/cikk/20191023_egy_nep_kialtott_aztan_csend_lett_az_1956_os_forradalom_versei/ (2021.10.10)
2. https://alfahir.hu/2017/11/12/1956_emigracio_tortenelem (2021.10.10)
3. https://mnl.gov.hu/mnl/pml/akik_elhagytak_az_orszagot (2021.10.11)
4. <http://1956.osaarchivum.org/items/browse?collection=1> (2021.10.11)
5. Beethoven: Egmont nyitány – részlet: <https://www.youtube.com/watch?v=ChcrZX2rZ1M> (2021.10.16)
6. Koncz Zsuzsa: Ahogy lesz, úgy lesz – részlet: <https://www.youtube.com/watch?v=mE1Eks65YOk> (2021.10.16)
7. Koncz Zsuzsa: A Kárpáthyék lánya: <https://www.youtube.com/watch?v=HdIGuJ98drc> (2021.10.15)